

Acte Préalable

Jan A. Jarnicki's collection

Roman

Statkowski

Toccata Op. 33 for piano

Acte Préalable
Jan A. Jarnicki's collection

M
intensity

28. **STATKOWSKI** toccata

Acte Préalable
Jan A. Jarnicki's collection

LOC 2 - M 55 - pr

5'23

(40) → (41) → (42) → ok
(43) → (44) →

TOCCATA 27088

Do druku przygotował
Stanisław Szpilowski

6.61

ROMAN STATKOWSKI
Op. 33

Allegro con moto (♩ - 138 - 141)

staccato e marcato

Handwritten fingerings: 5 3 4 4 5 3 4 5 4 5 5 5 5 5 5 2

Handwritten bass clef fingerings: 5 1 4 1 4 1 2 4 3 4 2 4 4 1 3 4

Handwritten bass clef fingerings: 5 4 3 2 5 4 3 2 1

Handwritten bass clef fingerings: 5 1 4 1 3 4 2 4 3 4 2 4 4 4 3 4

Handwritten bass clef fingerings: 5 5 5 4 5 4 5 4 5 3 5 2

Handwritten bass clef fingerings: 5 4 3 2 1 3 2 4 1 3 1

PWM - 2596

49

5 1 4 5 1 4 5 1 4 5 3 2 1 3 2 3 1 1 2 1 2 4

Red * Red * Red * Red *

8 5 3 2 1 5 5 5 5

Red * Red * Red * Red * Red * Red * Red * Red *

8 8 8 8

Red * Red * Red * Red * Red * Red * Red * Red *

50 → ac

5 4 5 4

Red * Red * Red * Red * Red * Red * Red *

4 5 4 5

Red * Red * Red * Red * Red * Red *

PWM - 2596

5
5 4 5 4 5
sempre *f*
Reo * Reo * Reo * Reo * Reo * Reo * Reo *

(51) → ok
f
Reo * Reo * Reo * Reo * Reo *

f
Reo *

f
Reo *

(52) →
f
Reo *

PWM-2596

ff

ff

ff

ff

ff

PWM-2596

57 → 58

Ped * Ped *

59 → 60

f f

Ped * Ped * Ped * Ped * Ped * Ped *

Back sf

Ped * Ped * Ped * Ped * Ped * Ped *

MINIATUREY FORTEPIANOWE

STATKOWSKI

Jakkolwiek druga połowa XIX w. przynosiła znaczne ożywienie i rozwój życia muzycznego w Polsce, jest to jednak rozwój raczej ilościowy niż jakościowy. Z licznego zastępu działających w tym czasie kompozytorów jeden tylko Juliusz Zarębski zapowiadał niepospolity talent, jednakże przedwczesna śmierć nie pozwoliła mu osiągnąć pełni rozwoju artystycznego. Pozostali kompozytorzy, wśród których znajdowali się również bynajmniej nie przeciętni, jak np. Władysław Zeleński, Zygmunt Noskowski, Ignacy Paderewski, Henryk Melcer, Zygmunt Stojowski i t., odznaczali się uprawdzie dobrą znajomością rzemiosła kompozytorskiego, jednak twórczość ich, akademicka i eklektyczna, nie posiadała na ogół wybitniejszych rysów indywidualnych. Tylko bardzo niewielka część z ich dorobku kompozytorskiego zachowała do dziś swoją żywotność i aktualność.

Do owej dobrze zapowiadającej się grupy kompozytorów należał również Roman Statkowski. Urodzony 24 XII 1859 w Szczyplornie, tam ukończył gimnazjum, następnie przeniósł się do Warszawy, aby odbyć studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim. Niezależnie od studiów prawniczych uczęszczał również w tym czasie do Instytutu Muzycznego na wydział kompozycji u Władysława Zeleńskiego. Dalsze studia muzyczne odbywał w konserwatorium w Petersburgu, również na wydziale kompozycji, u Mikołaja Sołowiewa. Studia odbywane pod kierunkiem solidnych, ale nie nadążających za rozwojem muzyki pedagogów, zaważyły decydująco na charakterze twórczości Statkowskiego. Po ukończeniu konserwatorium pozostał jeszcze przez dłuższy czas w Rosji i tam też ogłosił drukiem swoje pierwsze kompozycje fortepianowe, (miał wtedy już przeszło trzydzieści lat).

Długi pobyt w Rosji wywarł duży wpływ na muzykę Statkowskiego. Od kompozytorów rosyjskich, a szczególnie od Czajkowskiego, przejął splewność i płynność melodyki, liryzm, prostotę i szczerść wyrazu. Po powrocie do Polski objął Statkowski w roku 1904 katedrę estetyki i historii muzyki w Konserwatorium Warszawskim, kierowanym wówczas przez Emila Młynarskiego. Po śmierci Noskowskiego (1909) objął również klasę kompozycji. W tym czasie przestał już zupełnie komponować, poświęcając się głównie pracy pedagogicznej. Zmarł 12 listopada 1925.

Twórczość Statkowskiego po większej części nie ciekawa i pozabawiona bardziej indywidualnych rysów obejmuje – z większych utworów – dwie kompozycje orkiestralne: *Polonez* op. 20 i *Fantazję symfoniczną* op. 25 oraz dwie opery: *Filenis* i *Maria*. *Filenis*, napisana z inicjatywy berlińskiej firmy nakładowej Ries und Erler, zdobyła uprawdzie w 1903 r. nagrodę na konkursie w Londynie, jednak wystawiona w jesieni 1904 w Operze Warszawskiej nie zyskała mimo świetnej obsady uznania publiczności. Zaważył tu niewątpliwie zarówno brak nerwu dramatycznego, jak i nadmiar nużących partii lirycznych. Podobne wady miała także druga opera Statkowskiego, *Maria* (osnuta na tle poematu Malczewskiego), odznaczona pierwszą nagrodą na konkursie w 1904. Z opery tej trwała wartość zachowana – jedynie uwertura, grywana do dziś często w naszych salach koncertowych.

Ważniejszą pozycję w twórczości Statkowskiego – jako najwartościowsze jego kompozycje – stanowi sześć kwartetów smyczkowych. Bliższe zainteresowanie tą formą zrodziło się podczas pobytu kompozytora w Rosji, gdzie forma kwartetowa była niezmiernie chętnie uprawiana. Największą jednak część dorobku Statkowskiego stanowią miniatury skrzypcowe i fortepianowe. Nic w tym dziwnego, skoro solowa muzyka fortepianowa i skrzypcowa była w tym czasie – obok pieśni – gatunkiem najbardziej w Polsce popularnym, podczas gdy muzyka operowa i symfoniczna leżały raczej odlego. Wynikało to po części ze smutnie małej ilości teatrów operowych na ziemiach polskich, jak i braku stałych orkiestr symfonicznych (Filharmonia Warszawska powstaje dopiero w roku 1901); tymczasem małe formy muzyczne miały szersze możliwości rozpowszechnienia.

Wśród miniatur Statkowskiego wiele utrzymanych jest w rytmie polskich tańców ludowych: krakowiaka i mazura. Do tych należą z kompozycji skrzypcowych: *Krakowiak D-dur* op. 7 na skrzypce z towarzyszeniem fortepianu, noszący tytuł *Alla Cracovienne*, oraz *Dumka a-moll*, wyzyskująca w swej części środkowej właściwości ludowych polskich tańców „dwo-

istych”, tzn. wprowadzających na przemian takt parzysty i nieparzysty. Również w rytmie polskich tańców ludowych utrzymane są miniatury fortepianowe, *Trois pièces polonaises*, cykl miniatur wydanych w trzech albumach pt. *Polonica* op. 22–24 (1900) oraz *Trois mazurkas pour le piano* op. 2. Z innych kompozycji fortepianowych możemy wymienić: *Deux valses pour le piano* op. 5, *Sześć preludjów* op. 37, *Six pieces pour le piano* op. 16 oraz *Toccatę* op. 33.

TOCCATA

Toccatę wykształciła się w drugiej połowie XVI w. jako utwór przeznaczony do wykonywania na instrumentach klawiszowych. Najbardziej charakterystyczną cechą budowy tej improwizacyjnej początkowo formy jest kontrastowanie partii akordowych i pasażowych. Jednymi z pierwszych twórców toccaty byli: Andrea Gabrielli (1510–1586) i Claudio Merulo (1533–1604), którzy pisali toccaty na organy. W XVII i XVIII w. toccata była formą bardzo popularną, wykorzystywaną często przez ówczesnych kompozytorów. Stanowiła również jedną z ulubionych form Jana Sebastiana Bacha, w którego spuściznie znajdujemy sporą ilość toccat organowych i klawesynowych.

W czasach nowszych (na przełomie XIX i XX w.), wraz z pojawieniem się tendencji klasycyzujących, postulujących nawrót do dawnych form muzycznych, forma toccaty wchodzi znowu w użycie. Pojawiają się też – obok fortepianowych i organowych – toccaty orkiestralne. Wśród współczesnych kompozycji polskich możemy wymienić: *Toccatę fortepianową* Jana Ekięra, *Toccatę organową* Kazimierza Jurdzińskiego, *Toccatę fortepianową* Stefana Kisielewskiego, *Toccatę* na fortepian i orkiestrę smyczkową Jana Krenza, *Toccatę* na małą orkiestrę symfoniczną i *Toccatę* z fugą w formie wariacji (również na orkiestrę) Artura Malawskiego i t.

Toccatę op. 33 Statkowskiego składa się z czterech części, z których trzecia jest powtórzeniem pierwszej, czwarta zaś nieco zmienionym i rozszerzonym powtórzeniem drugiej. Części pierwsza i trzecia oparte są na figuracji akordowej, w częściach drugiej i czwartej pojawiają się na tle szybkich pasaży dłuższe akordy. Całość dosyć efektowna, przedstawia pole do popisu dla umiejętności technicznych wykonawcy.

W twórczości Statkowskiego, w którego upodobaniach leżała szczególnie skłonność do kompozycji lirycznych, pozwalająca mu na rozwinięcie płynnej i śpiewnej kantyleny, *Toccatę* z swoim szpikim motorycznym ruchem i skromną linią melodyczną stanowi pozycję odmienną i wyjątkową.

ng

Acte Préalable
Jan A. Jarnicki's collection

Acte Préalable

Jan A. Jarnicki's collection

